

Hygrophorus penarioides

Ekgräddvaxskivling

Storsvampar, Basidiesvampar

NE NA LC DD NT **VU** EN CR RE

Sårbar (VU)
C1+2a(i)

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Agaricales, **Familj:** Hygrophoraceae, **Släkte:** Hygrophorus (skogsvaxskivlingar), **Art:** Hygrophorus penarioides - ekgräddvaxskivling Jacobsson & E.Larss. **Synonymer:** ekgräddvaxing

Kännetecken

En stor och kraftig vitaktig skogsvaxskivling. Hatten är först välvd med inrullad kant, sedan utbredd och upp till 15 cm bred, först vit men snart gräddfärgad, åtminstone mot mitten. Hattytan är mer eller mindre klabbig i fuktigt väder men aldrig starkt slemmig som hos de flesta vita skogsvaxskivlingar. Lamellerna är glesa och nedlöpande, först rent vita men efterhand gräddfärgade eller svagt rosa. Fot 5-10 cm hög och upp till 3.5 cm tjock upptill, neråt vanligen starkt avsmalnande. Lukt svag men upplevs av en del som något fruktartad.

Utbredning och status

Ekgräddvaxskivling är en syd- och mellaneuropeisk och värmekrävande art som därför har en mycket begränsad utbredning i Sverige. På Gotlands ängen är den funnen på många ställen och även på Öland (främst Mittlandsskogen) finns den lite varstans. På fastlandet är arten däremot bara känd från enstaka lokaler i Västergötland (Kinnekulle) och Östergötland (Sturefors). Den är inte angiven från något av de övriga nordiska länderna men det kan bero på att man inte betraktat den som en egen art utan bara kallat den Hygrophorus penarius (gräddvaxskivling). I södra Europa är ekgräddvaxskivlingen ganska vanlig och vitt utbredd men är där känd under namnet Hygrophorus penarius.

Arten beskrevs som ny för vetenskapen 2007 och var tidigare sammanblandad med Hygrophorus penarius, som dock bara växer med bok. Växer i en exklusiv och väl undersökt miljö. Total population i landet bedöms ha minskat p.g.a. minskande arealer av kalkrika och näringsrika ekskogar av lämplig kvalitet. Bedöms missgynnas starkt av EUs nya regler för miljöstödet. Skattat antal lokalområden i landet är 75. Populationens minskningstakt uppgår till 15 % inom 50 år. Den minskande trenden har pågått en tid och bedöms fortsätta. Bedömningen baseras på minskad geografisk utbredning och/eller försämrade habitatkvalitet. Fortgående minskning förekommer i kombination med att antalet reproduktiva individer är lågt vilket gör att arten hamnar i kategori Sårbar (VU): (C1 + 2a (i)).

Ekologi

Bildar mykorrhiza med ek på kalk- och näringsrik mark i ädellövskog, löväng och hagmark. Sannolikt värmegynnad.

Hot

Försämring av miljön på grund av ändrad markanvändning, t.ex. överföring från lövskog till barrskog. Avverkning av mykorrhiza-partnern innebär att arten försvinner, i synnerhet på fastlandet där bara enstaka mycel förekommer.

Åtgärder

Undvikande av miljöförändringar på växtplatserna, fortsatt hävd etc. På de två fastlandslokalerna, som båda ligger i naturreservat, bör de exakta växtplatserna markeras så att de inte riskerar att förstöras av slumpartade ingrepp. Arten bör eftersökas i lämplig biotop på fastlandet.

Övrigt

Den snarlika men i allmänhet mindre gräddvaxskivlingen (*Hygrophorus penarius*) är inte ovanlig i södra Sveriges bokskogar. Många mykologer har tidigare inte ansett ekgräddvaxskivlingen vara en egen art utan betraktat de bägge formerna som identiska eller som varieteter av samma art. Det är först på senare år som man med molekylära metoder har kunnat fastslå att det rör sig om olika arter. Bägge anses i vissa länder som goda matsvampar.

Litteratur

Jacobsson, S., & Larsson, E. 2007. *Hygrophorus penarioides*, a new species identified using morphology and ITS sequence data. *Mycotaxon* 99:337-343.

Larsson, E., Jacobsson, S., Stridvall, A. 2011. Släktet *Hygrophorus*, skogsvaxskivlingar i Sverige. S. 28 Sveriges Mykologiska Förening. (BILD)

Författare

Stig Jacobsson 2011.